

ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Β'.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΕΡΡΑΣ(1)

Γεννηθείς ὁ Σέρρας ἐξ εὐπατρίδων καὶ λίαν εὐπόρων γονέων ἐν Ζακύνθῳ, τῇ 25 ὁκτωβρίου τοῦ ἔτους 1740, διηγήθεν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι τὰ ἀκύματα καὶ ἄθωα τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἔτη, ἀναστρεφόμενος ὑπὸ τῶν δυτικῶν ἱερέων καὶ μοναχῶν, οἵτινες τοῦ ἐνέπνευσαν αἰσθήματα φιλάνθρωπα μᾶλλον ἢ φιλοπρόδοα. Μαθὼν τὰ πρῶτα γράμματα, μετέβη εἰς τὴν Ἑνετίαν, καί, ἐπὶ τέσσαρα ὁλόκληρα ἔτη, ἐφοίτησεν εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριον (Coleggio) τῆς Μοράνου, ἐνθα ἐγένετο ἐγκρατὴς ἰδίως τῆς τε λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς φιλολογίας.

Ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα ἡ ὁρμέφυτος αὐτοῦ κλίσις, τὸν ὤθησε πρὸς τὰς ἱστορικὰς μελέτας τῆς Ζακύνθου. Διὸ συνέλεγεν οἰκογενειακὰ ἔγγραφα διεσπαρμένας χρονογραφίας καὶ ἄλλα τοιαῦτα, δυνάμεθα νὰ ὀφελήσωσι τὰς μελέτας αὐτοῦ. Ἡ ἔλλειψις ἱστορίας Ζακύνθου ἦτο ἐπαισθητὴ τότε. Εἰς τῶν προγόνων αὐτοῦ, ὁ Χίος Γεώργιος Σέρρας(2) εἶχε συγγράψῃ μίαν ἰταλιστί, ἀλλ' ἐμεινεν ἀνέκδοτος, καὶ ἀγνοεῖται ἡ πραγματικὴ αὐτῆς τύχη. Ἀκολουθῶς ὁ Λατινοεπίσκοπος Ζακύνθου Ῥεμονδίνης, τῷ 1756, ἐξέδωτο ἐν Ἑνετίᾳ, λατινιστί τὰς περὶ Ζακύνθου αὐτοῦ μελέτας, ὑπὸ τὸν τίτλον *De Zacynthi Antiquitatibus et fortuna Commentarius*. Τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶνε βεβαίως ἀναμάρτητον οὐδὲ πλήρες, ἀλλὰ τὸ μόνον, δι' οὗ ἠδύνατό τις νὰ μάθῃ τι περὶ Ζακύνθου.

Ὁ Σέρρας, ἵνα κάμῃ μᾶλλον προσιτὰς τὰς τοῦ Ῥεμονδίνης μελέτας, τὰς μετέφερεν εἰς τὴν ἰταλικὴν διάλεκτον ὑπὸ ἄλλον τίτλον, τὸν ἐξῆς: *Storia antica e moderna della città ed isola di Zante, scritta in latino da M. Baltassar Maria Remondini ed ora tradotta in italiano e riformata corretta ed arricchita di molte considerabili aggiunte, stadio e fat-tica di Niccolò Serra*. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Σέρρα εἶνε ἀξιόλογον, καθότι δὲν εἶνε μόνον μετάφρασις. Προσέθεσε πολλὰ ὠφέλιμα καὶ ἐπεδιδόρωσε τινά. Ἀλλ' εἰσέτι δὲν εἶνε ἔργον πλήρες καὶ ἐμбриθές. Δυστυχῶς ὁ Σέρρας δὲν ἐτύπωσε τὸ ἔργον του τοῦτο, ἀλλὰ ἐδίδοτο ἐν χειρογράφῳ πρὸς ἀνάγνωσιν. Ὁ Διονύσιος Βαρβιάνης λαβὼν τὸ χειρόγραφον τοῦ Σέρρα, τὸ ἀντέγραψεν εἰς τὰ πολύτιμα αὐτοῦ χρονικὰ ἰδίως τῆς Ζακύνθου, ἅπερ ἀνέκδοτα σφύζονται εἰς τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον Ζακύνθου.

Ὁ Σέρρας κατηνάλωσε τὸν βίον αὐτοῦ ὅλως εἰς τὰς ἱστορικὰς μελέτας, καὶ εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν. Συνέγραψεν εἰσέτι: *Ἀπομνημονεύματα* τῆς οἰκογενείας Σέρρα μετὰ τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου — Μικρὰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας — Λόγους διαφόρους.

Τὰ πονήματα ταῦτα σφύζονται ἀνέκδοτα, τινὰ δὲ καὶ παρὰ τῷ κ. Μ. Κασσάνῳ μυσβρωτα. Ἀπεβίωσε τῷ 1784.

Ἐν Ζακύνθῳ 1884.

Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

(1) Πηγαὶ ἀνέκδοτοι — Ἀρχαιοφυλακεῖον Ζακύνθου — Ἐγγραφα οἰκογενείας Σέρρα σωζόμενα παρὰ τῷ κ. Μιχαὴλ Κασσάνῳ.

(2) Περί τοῦ Χίου τούτου λόγιον ἐγράψαμεν ἡμεῖς εἰς τὴν Κυψέλην Ζακύνθου ἀρ. Α'. τ. Α'.

Γ.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΟΔΟΣΤΑΜΟΣ

Ὁ Ροδόσταμος οὗτος κατηνάλωσε τὸν σχετικὸν μακρὸν αὐτοῦ βίον ὑπὲρ τῶν γραμμάτων μᾶλλον ἢ τῆς ἐπιστήμης. Ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τῇ 28 ὁκτωβρίου τοῦ ἔτους 1739(1). Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ματθαῖος Ῥοδόσταμος, σπουδάσας ὑπὸ τὸν διαπρεπῆ ἀνατομικὸν Santorini, ἦτο ἱκανὸς ἱατρός καὶ ὁπαδὸς τῶν δοξασιῶν τοῦ ἱατροῦ Bellini. Ὁ ἱατροφιλόσοφος Λάζαρος Μόρδος διέσωζεν ἐν τοῖς ἐγγράφοις αὐτοῦ *Πληροφορίαν* τοῦ Ματθαίου περὶ αὐθεντίας προμνηστεύσεως τῶν ἰωαννῶν, ἥτις λίαν ἐμβριθὴς καὶ λόγου ἀξία θὰ ἦτο ἀφοῦ, αἱ διὰ ταύτης ὑποστηριζόμεναι θεωρίαι μετ' ἐπαίνων παράδεκται ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ περιφανοῦς Ἀλεξάνδρου Macoppe(2).

Ὁ Ἀντώνιος Ῥοδόσταμος ἐξεπαιδεύθη τὸ πρῶτον ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἀκολουθῶς μεταβὰς εἰς τὴν ἐσπερίαν πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του ἐπεδόθη εἰς τὴν ἱατρικὴν, εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ὁποίας παρώρμα αὐτὸν ἡ φιλάνθρωπος αὐτοῦ καρδιά.

Ἐπανακάμψας εἰς Κέρκυραν ἐξηκολούθει μελετῶν καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν φιλολογίαν, ἰδίως δὲ εἰς τὴν μελέτην τῶν τυχῶν τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος Κερκύρας ὅπως συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν, ἐπειδὴ ἦτο τότε καταφανὴς ἡ ἔλλειψις.

Ἡ μελέτη τῆς κερκυραϊκῆς ἱστορίας εἶνε ἐπιχειρήσις ἀξία λόγου. Ἡ μικρὰ αὕτη τῆς Ἑλλάδος γωνία, ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων ἤρξατο σελίδας τινὰς κατέχουσα ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀξία προσοχῆς καὶ σοβαρὰς μελέτης. Ὁ Ἀνδρέας Μαρμορὰς μυθοποιὸς μᾶλλον ἢ ἱστορικὸς ἐδημοσίευσεν τῷ 1672, ἰταλιστί ἱστορίαν τῆς Κερκύρας. Ὁ περιφανὴς Quérini ὁ καθέξας τὴν ἑδραν τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας Κερκύρας ἀπὸ τοῦ 1724, ἕως τοῦ 1727, ἐξέδωτο τῷ 1738 λατινιστί τὸ *Primordia Corcyrae* ὅπερ μετ' ὅλων τῶν ἐλλείψεων εἶνε ἔργον ἄξιον ἀναγνώσεως καὶ ἐπαξίως ἐξελληνίσθη ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως.

Ὁ Ἀντώνιος Ῥοδόσταμος ἤκμαζε καθ' ὃν χρόνον ἤρξατο ἡ κοινωνία νὰ λάβῃ νέαν τάσιν πολιτικὴν καὶ ὁ ἄνθρωπος νέαν ζωὴν, καθ' ὃν χρόνον ἡ ποίησις εὐρύνουσα τὸ στενὸν αὐτῆς βασιλείον. ἐξευγένιζε τὴν ἀνθρωπότητα διὰ νέου ἰδανικοῦ, ἡ ἐπιστήμη ἠτοιμάζετο νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ μυστήρια τῆς φύσεως καὶ ἡ ἱστορία ἐρευνῶσα καὶ μελετῶσα τὰ κατωρθώματα τῶν προγόνων προσεπάθει ὅπως τοῖς μὲν μεταγενεστέροις διδάσκῃ τὸ παρελθόν, τοῖς δὲ συγχρόνοις νὰ ὑπόσχεται πᾶν ὅτι εἰς αὐτοὺς ἀνήκει.

Ὁ Ῥοδόσταμος ὅμως τῶν ἀρχῶν τούτων δὲν φαίνεται ὁπαδὸς παρασυρόμενος ὑπὸ φυλιτικῶν προλήψεων ἀπερρίπτεν ὡς πίστεως ἀνάξις ἱστορικὰς ἀληθείας καὶ παρεδέχετο πράγματα ἀνάξια καὶ προσοχῆς ἐνίοτε. Ἦτο μὲν κάτοχος γνώσεων, ἀλλὰ ἐστερεῖτο ἀγχινοίας καὶ τῆς δεούσης δικαιοσύνης ὅπως φανῇ δικαστὴς δίκαιος. Αἱ περὶ Κερκύρας μελέται αὐτοῦ τιτλοφοροῦνται *Memorie appartenenti alla*

(1) Βροκίνη, Βιογρ. Σχεδάρ. σελ 62

(2) Αλξίρεου Μόρδου *Notizie Mi cellane intorno Corcira* σελ 66.

storia civile antica emoderna dell'isola de Corfù, αἰτι-
νες μεθ' ὧν τῶν ἀμαρτημάτων καὶ ἐλλείψεων εἶνε ἄξια
λόγου. Δυστυχῶς ὅμως σώζονται εἰσέτι ἀνέκδοτα παρὰ τῷ
ἐγγόνῳ αὐτοῦ, πρῶτον τῆς Α.Μ. τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων
Γεωργίου τοῦ Α'. αὐτάρχει.

Ὅτε ἡ Κέρκυρα μετὰ πεισματώδη πολιορκίαν παρεδόθη
κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ ἔτους 1799 εἰς τοὺς Ῥωσσοτούρκους
ἐκθεσιν περὶ τῆς πολιορκίας καὶ παραδόσεως τῆς νήσου Κερκύ-
ρας, ἐκδοθεῖσαν τῷ 1799 ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν
Relazione dell' assedio di Corfù esua capitolazione.
Ἡ ἐκθεσις αὕτη εἶνε μεροληπτική.

Εἰς ἄκρον μουσοφίλητος ὠν ἐχρημάτισε μέλος ἐκ τῶν σπου-
δαίων τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ἐπὶ Γάλλων, ἐν ᾗ διὰ ποιη-
μάτων ἐν λατινικῇ φωνῇ συνεχῶς κατεγοήτευε τὴν τῶν ἀ-
κρατῶν ὁμηγυρίαν.

Εὐρὼν ὁ μακαρίτης Μιχαὴλ Μουστοζύδης, υἱὸς τοῦ περιω-
νύμου λογίου, ποιήματα, ἐντυπα καὶ ἐν χειρογράφῳ, τοῦ Ῥο-
δοστόμου, ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ ξειμνήστου πατρὸς του, ἔδω-
κεν αὐτὰ ὡς δῶρον, εἰς τὸν ἀοιδίμον ἡμῶν φίλον Σοφοκλῆ Κ.
Οἰκονόμου, ὅστις, σκοπὸν εἶχε, νὰ δημοσιεύσῃ μελέτην περὶ
τῶν ἔργων τούτων, ἀλλὰ, πρὸς ζημίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμ-
μάτων, ἐπελθόντος τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐστερήθημεν ἀξιολό-
γου μελέτης.

Ὁ Σοφοκλῆς Οἰκονόμου ἔλαβε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς
κάμῃ γνωστὰ τὰ ἔργα ταῦτα ἅπερ εἶνε διάφορα, ἐξ ὧν ἀνα-
φέρομεν τὰ ἐξῆς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Σπυρίδωνος Προσα-
λένδου, τοῦ Εὐγενείου Βουλγάρεως (ὃν καλεῖ, κερκυραῖον)
τοῦ Ἰωάννου Λακαράεως, κτλ. Ἐπιθαλάμιον εἰς τὸν μέγα
Ναπολέοντα, εἰδύλλιον ὑπὲρ τοῦ Ἀρμυστοῦ Θωμᾶ Μαιτλάν-
δου, ἀποθέσις τῆς Καρλόττας Σοφίας ΓεωργίουΓ'. εὐχα-
ριστήριον τῷ Ἀλεξάνδρῳ Α'. αὐτοκράτορι πασῶν τῶν Ῥω-
σιῶν διὰ τὰς ἐναντίον τῶν Γάλλων νίκας ὕμνησε τὸν
Ἅγιον Σπυρίδωνα, τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας καὶ Γαλ-
λίας, τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας τὸν Ἀντώνιον Κουμουτόν,
τὸν Στυλιανὸν Βλασσόπουλον, τὸν Ἀλεξάνδρον Ῥωμέσιον
κτλ. Ἐγκωμίας δὲ κερκυραῖκούς ἄθλους. Ἐγράψε στίχους ἐπὶ
τῇ γεννήσει τοῦ υἱοῦ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος καὶ ἐπὶ
τῇ τοῦ Μετσενίγου. Διάφορα ἐποίησεν ἐπιγράμματα καὶ ἐμ-
μέτρους μεταφράσεις. Ταῦτα πάντα λατινιστί. Ἑλληνιστί δὲ
ἐποίησε ἐπιγράμματα τινὰ καὶ ὕμνους ἐν οἷς, καὶ τὸν εἰς τὸν
Ἅγιον Σπυρίδωνα, ἔχοντα καὶ λατινικὴν στιχηρὰν παράφρα-
σιν.

Συνέγραψεν εἰσέτι ἰταλιστὶ ἐπικήδειον λόγον ἐπὶ τῷ θανά-
τῳ τοῦ Σπυρίδωνος Προσαλένδου ἀπεβίωσεν ἐν Κερκύρᾳ τῇ
18 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1821 (3).

Ἐν Ζακύνθῳ 1884.

Σ. Δ. ΒΙΑΖΗΣ.

(3) Ὁ κ. Βροκίνης (ἐνθ' αὐτ. σελ. 63) λέγει, ὅτι τῷ Ῥοδοστάμῳ
ἀποδίδεται ἔτι ἡ συνταξὶς τῆς λατινικῆς ἐπιγραφῆς τῆς πρὸς τὴν
δδὸν Εὐγενείου προσόψεως τοῦ Δημοστικοῦ θεάτρου Κερκύρας.

ΕΘΙΜΑ ΓΑΛΛΕΙΔΙΟΥ

APPABΩNES

Καὶ ἐνταῦθα, ὡς πανταχοῦ, ὁ γάμος θεωρεῖται ὡς ἐν ἐξ
ἐκείνων τῶν καθηκόντων τῶν ἐπιβαλλομένων τῷ ἀνθρώπῳ
ὑπὸ τῆς θρησκείας καὶ τῆς πολιτείας, διότι διὰ τοῦ δεσμοῦ
τούτου ἐκδηλοῦται ἡ μεταξὺ τῶν μελῶν μιᾶς κοινωνίας ἀ-
γάπη καὶ συμπάθεια, δι' ὧν καὶ μόνων εἶνε δυνατὸν νὰ κα-
τορθωθῇ ἡ ἐδραίωσις τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας.

Τοῦ γάμου προηγούνται, ὡς συνήθως, οἱ ἀρραβῶνες, ὁ
προσωρινὸς οὕτως εἰπεῖν δεσμὸς μεταξὺ τῶν δύο ἀγαπωμένων
νέων, ὁ ὅρος ὁ ἐξασφαλίζων τὸ μέλλον των καὶ ὁ ὁποῖος θε-
ωρεῖται ὡς ἐγγύη τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σκοποῦ ὃν προέ-
θεντο· θεωροῦνται, λέγω, οἱ ἀρραβῶνες ὡς ἐγγύη καθότι
σπανίως διαρρήγνυνται· μεσολαθεῖ δὲ χρονικὸν διάστημα
μεταξὺ τοῦ γάμου καὶ τῶν ἀρραβῶνων δύο ἢ τριῶν ἡ καὶ
περισσοτέρων ἐτῶν· τοῦτο ἀποδοτέον ἐν μέρει καὶ εἰς τὸ ἐπι-
τήδευμα τῶν ἀνδρῶν, ὧν οἱ πλείστοι εἶνε ναυτικοὶ καὶ ὡς ἐκ
τούτου ἀναγκάζονται ν' ἀπομακρύνωνται τῆς πατρίδος των.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν συνάψωσι σχέσεις μεταξὺ των ὁ νέος καὶ ἡ
νέα, ἀποφασίσωσι δὲ περὶ τοῦ πρακτέου δηλ. περὶ τοῦ τε-
λικοῦ σκοποῦ των, τοῦ γάμου, ὀρίζεται ἡμέρα τις, καθ' ἣν
συνέρχονται ἡ οἰκογένεια τοῦ μέλλοντος γαμβροῦ ἀφ' ἐνὸς καὶ
ἡ τῆς μελλούσης νύμφης ἀφ' ἐτέρου· τότε δὲ γίνονται αἱ ἐπί-
σημοι λεγόμεναι ἀναγνώσεις, καθ' ἃς γίνεται γνωστόν, ὅτι
οἱ δύο νέοι ἀγαπῶνται ἀμοιβαίως, ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ συνδέ-
σωσι τὰς τύχας των καὶ νὰ συζήσωσιν· οὕτω δὲ ἐνώπιον τοῦ
οἰκογενειακοῦ οὕτως εἰπεῖν τούτου συμβουλίου ὑπόσχονται οἱ
μέλλοντες σύζυγοι, ὅτι θέλουσι προσπαθῆσαι κατὰ τὸ ἐνὸν
νὰ καταστήσωσι τὸν βίον των εὐδαίμονα καὶ ὅσον οἶόν τε ἀ-
πηλλαγμένον· θλίψεων καὶ δυστυχημάτων, ἐκτὸς δηλ. τῶν
ἐξ αὐτῶν ἀνεξαρτήτων τῆς ἐαυτῶν θελήσεως.

Μετὰ τὴν ἀναγνώσιν ταύτην ὀρίζεται ἄλλη ἡμέρα καθ'
ἣν γίνεται ἡ ἀλλαγὴ τῶν δακτυλίων δηλ. ὁ μὲν γαμβρὸς
προσφέρει τῇ νύμφῃ τὸν δακτύλιόν του καὶ τὰν ἀπαλιν ἡ νύμφη
τῷ γαμβρῷ. Γίνεται δὲ τοῦτο μετὰ τινος τελετῆς ἣν δὲν νο-
μιζῶ ἄσκοπον νὰ περιγράψω. Συνέρχονται δηλονότι οἱ στε-
νότεροι συγγενεῖς καὶ φίλοι τοῦ τε γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης
ἐν τῷ οἴκῳ ταύτης· ἐννοεῖται ὅτι δύο ἢ τρεῖς λαμβάνουσι τὴν
πρωτοβουλίαν καὶ καλοῦσι τοὺς ἄλλους διὰ τῶν ἐγγυῶν
ὀργάνων, τὰ ὅποια συνίστανται ἐξ ἐνὸς τετραχόρδου καὶ κι-
θάρας ὧν γίνεται χρῆσις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐν ταῖς
πλείσταις τῆς Ἑλλάδος πόλεσιν, οὕτω δὲ ἐν κώμαις μετα-
βαίνουσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Φέρουσι δὲ μεθ' ἐαυτῶν οἱ
περὶ τὸν γαμβρὸν καὶ τὰ πρὸς τὴν νύμφην δῶρα συνιστάμενα
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἐνδυμάτων, ὑποδημάτων, καλυμμάτων
κεφαλῆς καὶ ἐν γένει διαφόρων ἄλλων ἀντικειμένων ἀναγο-
μένων εἰς τὸν γενναῖον καλλωπισμὸν. Τὰ δῶρα δὲ ταῦτα, τὰ
ὅποια δυνατὸν νὰ εἶνε καὶ μεγάλης ἀξίας κατὰ τὴν θέσιν